

1375

1375-

Cg

(S. P. R.)

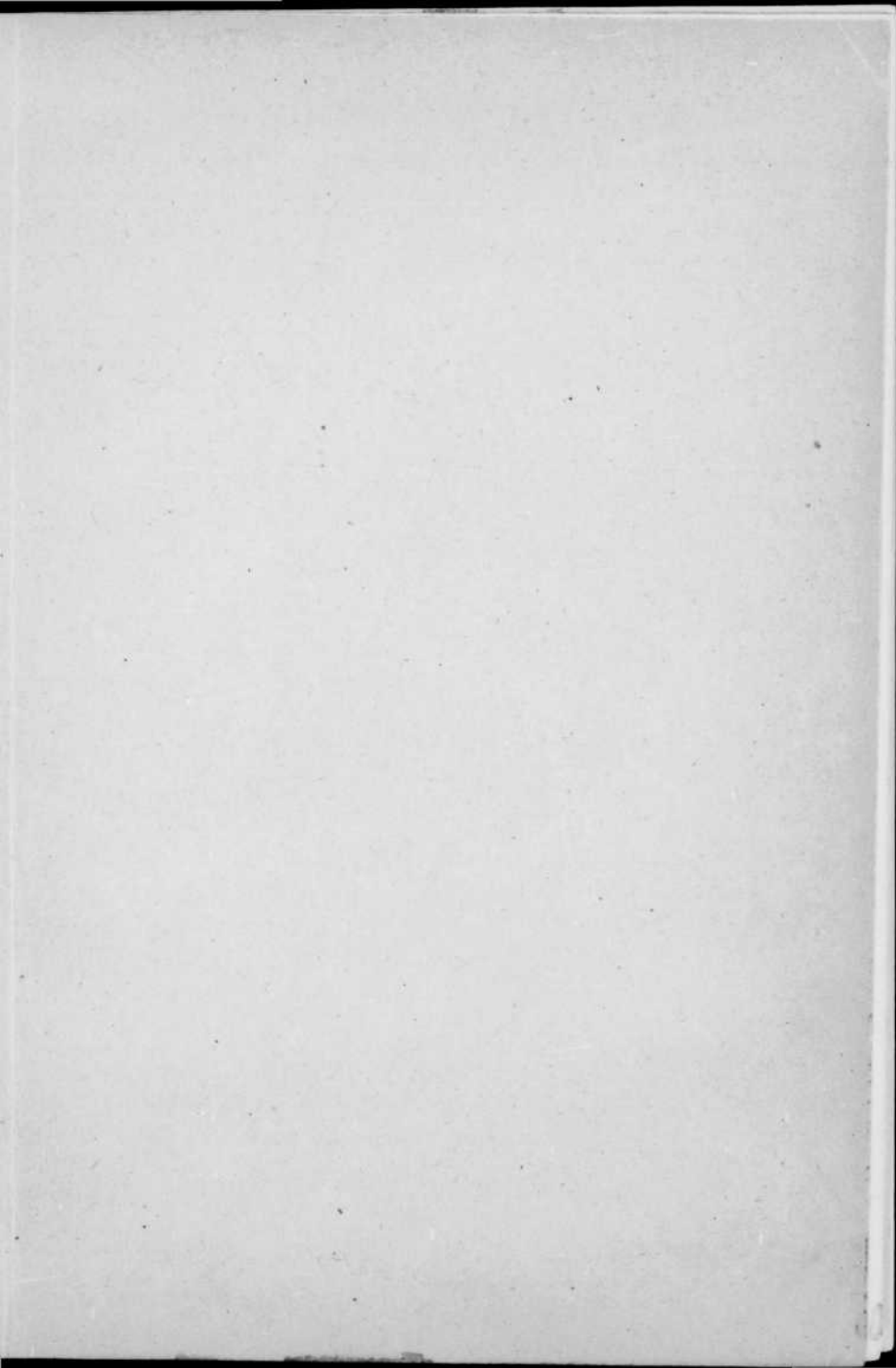
1375 Cg³ is niet gecatalogiseerd.

(1-6)

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

01 2639 7983

1375

Cg

(S. P. R.)

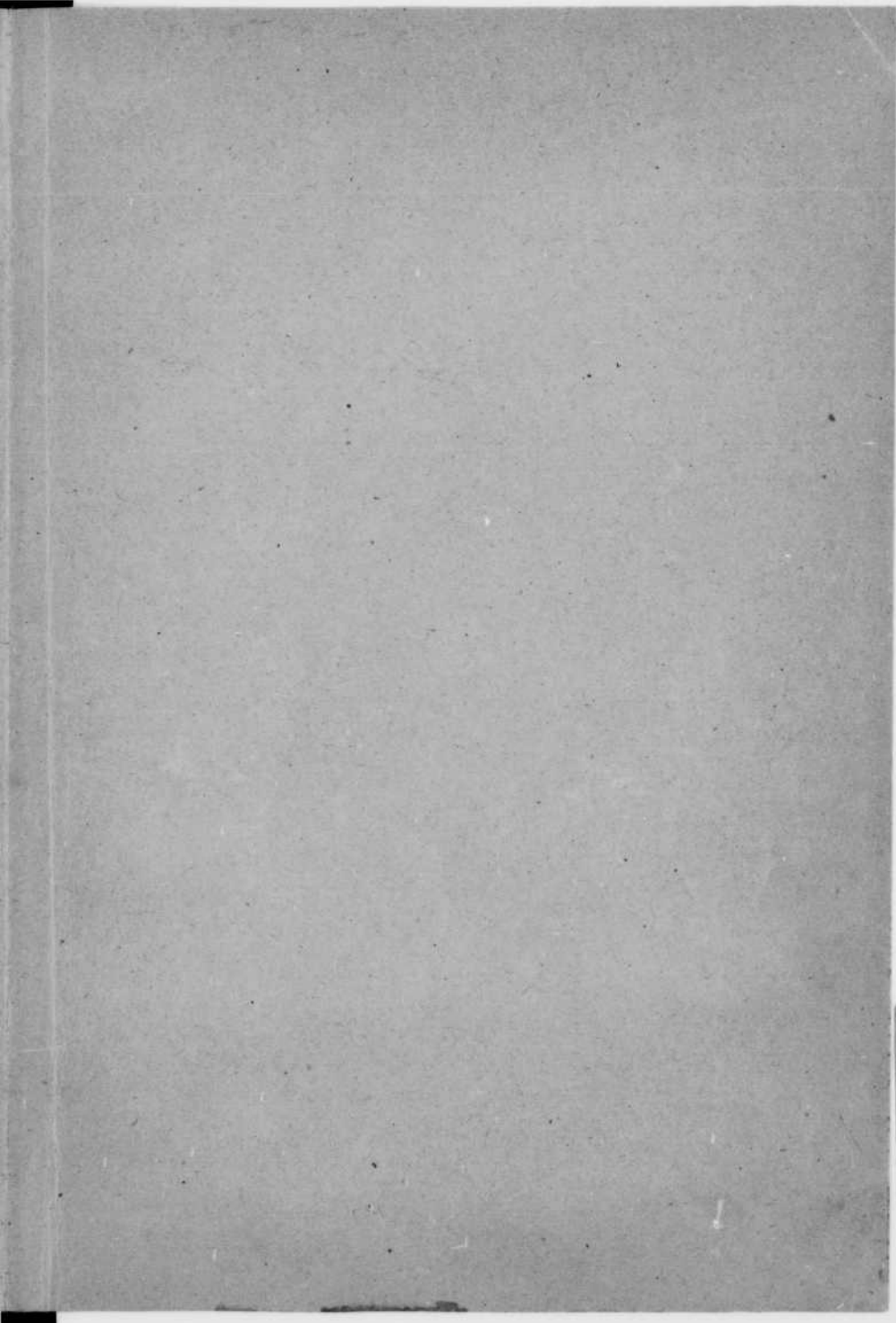
1375 Cg³ is niet gecatalogiseerd.

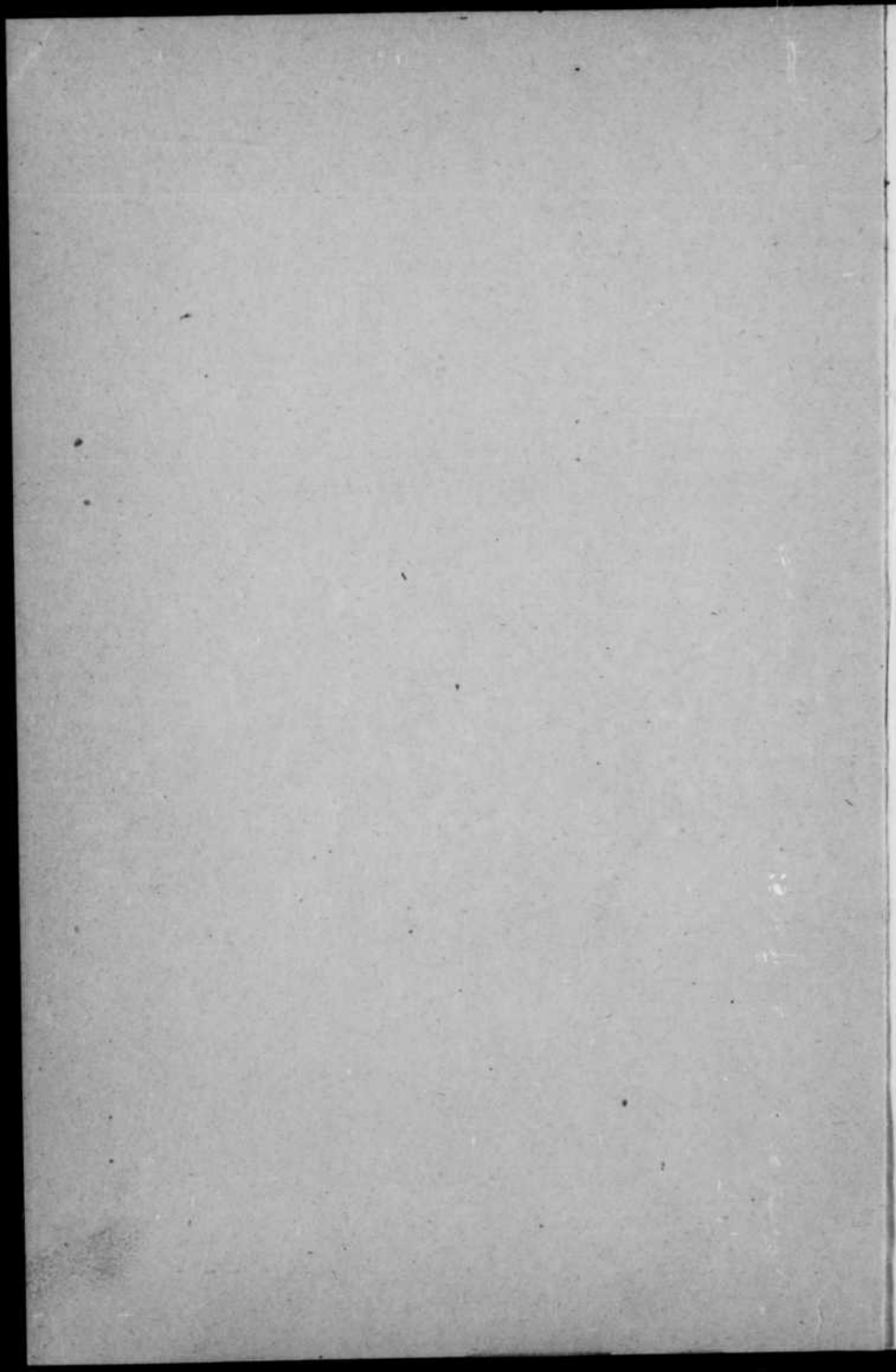
(1-6) .

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

01 2639 7983

1

EENE ONBEKENDE = NATUURWET =

— — — DOOR — — —
Dr. CARL DU PREL

— — VRIJ BEWERKT DOOR — —
Ed. F. W. CROESE

~~~~~  
**2e geheel herziene druk.**  
~~~~~

— — J. S. DIJKHOFF — 'S-GRAVENHAGE. — —

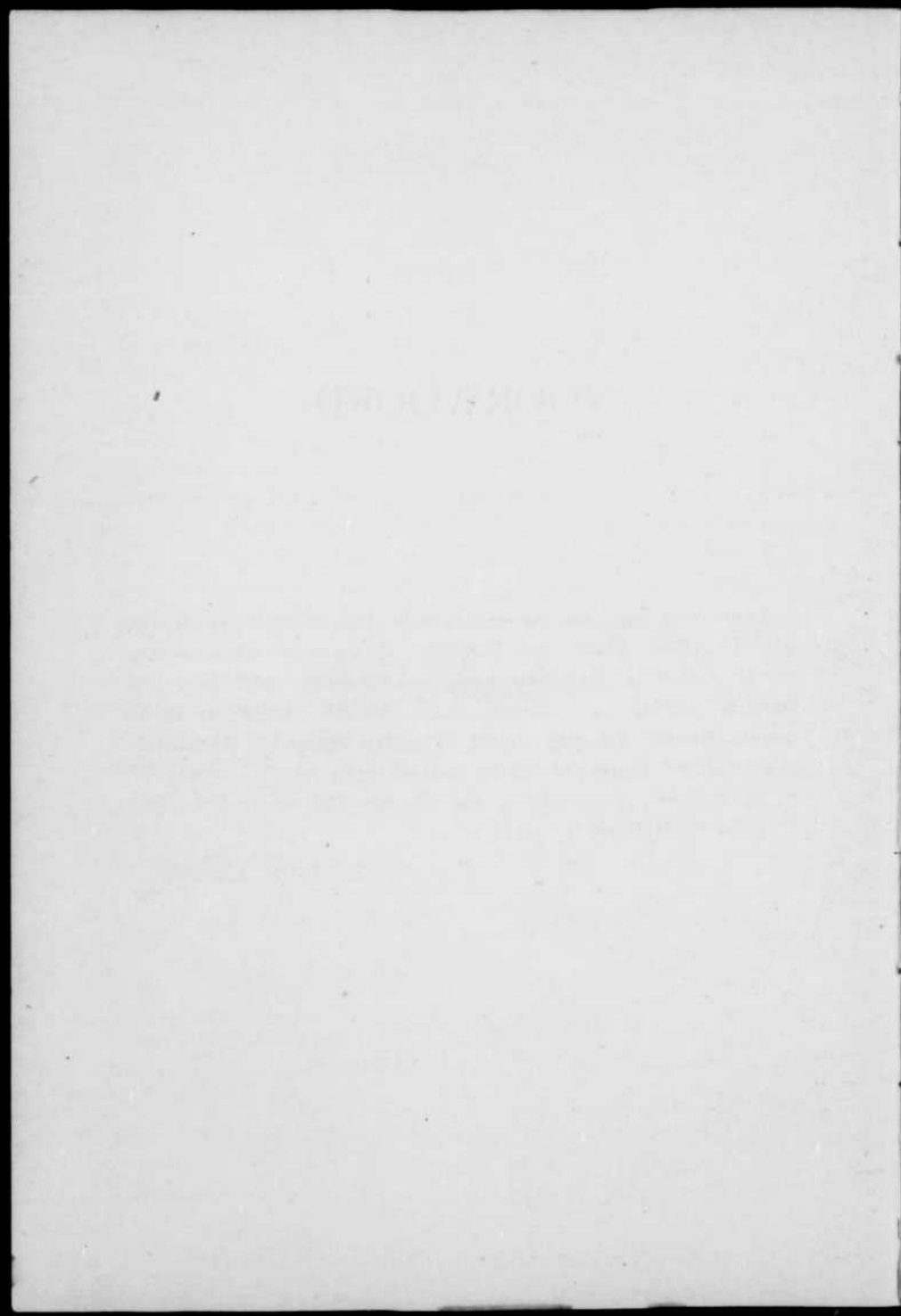
S. P. R.

D75138745

VOORWOORD.

Toen men mij verzocht een tweede druk te laten verschijnen van Dr. Phil. CARL DU PREL'S „Onbekende Natuurwetenschap”, vond ik het noodzakelijk om de eerste druk geheel te herzien, zoodat de brochure thans geheel omgewerkt in de wereld treedt. Den titel moest ik echter wijzigen, „Onbekende Wetenschap” klinkt wel wat vreemd; als een „weten” „onbekend” is, is 't geen „weten”. Ik veranderde den titel daarom in „Een Onbekende Natuurwet.”

ED. F. W. CROESE.

Eene Onbekende Natuurwet.

De geschiedenis der wetenschappen vormt de lichtzijde van de cultuurgeschiedenis. Slaan we een' blik op de ontwikkeling der verschillende takken van kennis en staan we een oogenblik stil bij de dikwijls wonderlijke gedachtewendingen, waardoor uitmuntende geesten tot hunne ontdekkingen kwamen, die eene geheele omwenteling ten gevolge hadden, beschouwen we de opsomming van menschelijke kennis, in leerboeken samengevat en gerangschikt, dan zouden we geneigd zijn een hoog denkbeeld van de menschheid te krijgen.

Doch de geschiedenis der wetenschappen heeft ook hare schaduwzijde. Zij toont ons het bewijs, dat het aantal der werkelijk uitblinkende geesten steeds zeer gering was, dat dit steeds te kampen had met groote moeilijkheden om de door hen ontdekte waarheden erkend te zien, dat velen van hen — en juist de besten — een leven vol ontbering leden en zonder erkend te zijn geworden ten grave daalden, en dat juist de wetenschappelijke vertegenwoordigers der toenmaals heerschende begrippen iedere afwijking beschouwden als eene afwijking van de wetenschap en die als zoodanig brandmerkten.

Iedere vertegenwoordiger eener nieuwe waarheid is min of meer een martelaar voor zijne overtuiging. Dikwijls sterft een uitvinder in armoede, maar na zijn dood verrijken dozijnen van fabrikanten zich met zijn geesteswerk. Een ontdekker daalt zonder roem ten grave, omdat hij te vroeg was, doch de latere plagiator, die den juisten tijd afwachtte, wordt overladen met eer. *Deze* geschiedenis der wetenschappen is nog niet geschreven, want zij zou de menschheid stellig wat meer bescheidenheid

leeren. Deze heeft over het geheel genomen, geen recht trotsch te zijn op den vooruitgang der wetenschap, daar die steeds van enkelen uitgaat, die slecht genoeg behandeld worden en deze vooruitgang slechts den tegenstand prikkelt dergenen, die een rem vormen voor den vooruitgang. 't Is echter geen verdienste om de overwinning van het ware en goede tegen te houden. Beschouwen we het resultaat van de cultuur, dan zijn we optimisten, gaan we echter het voorafgaande proces na, dan kan ons oordeel over de menschheid slechts pessimistisch uitvallen.

Trotsch kan men waarlijk niet zijn tot een ras te behooren, dat een Christus kruisigde, een Socrates den giftbeker reikte, een Camoens liet verhongeren en een Giordano Bruno verbrandde, kortom, dat zijne edelste zonen het martelaarschap bereidde.

Wordt een nieuwe waarheid ontdekt, zoo verschijnt deze als eene openbaring, als eene lichtstraal in de hersenen van enkelen, daartegenover staan echter de millioenen tijdgenooten met hunne vooroordeelen. Het rampzalige lot van den ontdekker ligt nu in de moeilijkheid om al deze tegenstanders te bekeeren en de oude vooroordeelen uit den weg te ruimen.

De kracht der waarheid is groot, doch hoe meer zij afwijkt van de heerschende denkbeelden, en hoe minder de menschheid er op voorbereid is, des te moeilijker breekt ze baan. In 't begin heeft zij, evenals de ontdekker, de moeilijkste taak, daar ze omwentelend werkt. 't Is nu eenmaal in de wereld zoo, dat hij, die een' boom plant, er niet de vruchten van plukt, doch wel het nageslacht.

't Is de vraag nu, of die duistere zijde van de geschiedenis der wetenschappen steeds haar onvermijdelijk aanhangsel zal blijven, of dat er misschien een tijd zal komen, waarin de menschheid meer toegevendheid zal toonen voor nieuwe waarheden en waarin haren vertegenwoordigers een beter lot zal beschoren zijn. 't Laatste zal eerst dan plaats hebben, als we zullen geleerd hebben uit de geschiedenis der wetenschappen, dat nieuwe waarheden, juist als ze van omwentelenden aard zijn, niet aanneembaar kunnen zijn, doch paradoxaal moeten

klinken, dat vervolgens de algemeenheid eener meening in 't geheel geen bewijs van hare waarheid insluit en dat vooruitgang eene verandering van denkbeelden en inzichten beteekent, welke door enkelen voorbereid en daarna door eene kleine minderheid wordt verbreid. Beter zal 't dus worden, als we waardeering der minderheid uit de cultuurgeschiedenis zullen geleerd hebben.

We moeten nooit uit het oog verliezen, dat de meerderheid aanvankelijk minderheid was en dus geen denkbeeld mag worden afgewezen om zijn klein aantal aanhangers, maar eerder zonder eenig vooroordeel onderzoeken, aangezien het paradoxaal een kenteeken is van elke nieuwe waarheid.

Aan den anderen kant echter moet in de ontwikkeling der wetenschappen nooit de conservatieve richting verloren gaan, haar licht moet gelijkmatig branden en niet flikkeren door aanhoudend verschil. 't Komt er voor den vooruitgang der menschheid minder op aan, of enkelen zich hoe langer hoe meer verheffen, maar wel, of de menschheid als eene zooveel mogelijk homogene massa zich verder ontwikkelt, waaruit volgt, dat iedere werkelijke vooruitgang slechts langzaam kan plaats hebben.

Elke nieuwe waarheid moet eerst worden beschouwd als hypothese en hoe verder zij doordringt, hoe grooter het gebied der verschijnselen is, dat zij omvat, hoe langer ook haar tijd duurt van onderzoek. Ontdekkers moeten dus eigenlijk worden beschouwd als vindere van een' weg, die later door anderen in gebruik wordt genomen en als weg wordt aangemerkt.

Goed beschouwd valt 't gemakkelijk te verklaren, dat hij, die zijn tijd honderd jaar vooruit is, ook honderd jaar moet wachten, voordat hij algemeene erkenning zal vinden. Die tot de minderheid behoort, weet vooruit, dat hij tegen den stroom oproeit en daarom slechts langzaam kan vooruit komen. Wie in de wereld wil vooruitkomen, moet zich aan den kant der meerderheid scharen, want deze verleent, indien men hare richting volgt, eer en roem. Hij, die daarvoor bedankt, kan zich bij de minderheid aansluiten. Gemakkelijk heeft hij 't dan niet, want bij de meerderheid wordt men vooruitgedrongen en bij de minderheid moet men zelf dringen. In 't eene geval gebruikt men het

werk van zijn' voorganger, in 't andere moet men zelf werken.

Men zou hieruit kunnen besluiten, dat de minderheid dáárom reeds de vertegenwoordigers der toekomst moeten zijn, omdat bij ons aardbewoners verstandsepidemieën blijkbaar niet voorkomen, echter wel dikwijls zeer langdurige, algemeene begripdwalingen. Men kan wel niet beweren, dat elke minderheid in het bezit der waarheid is, maar wel de bezitters der waarheid in 't begin in de minderheid zijn.

Dit is een eisch der ontwikkeling. 't Is wel waar dat de meesten zich neerleggen bij de heerschende denkbeelden, die hun toeschijnen begrijpelijk en onaantastbaar te zijn, doch 't is niet noodzakelijk zijne denkbeelden te ontleenen aan de meerderheid. Want evenmin als 't een ieder raadzaam voorkomt om puntige schoenen te dragen terwille van eene dwaze mode, evenmin laat zich iedereen door de denkmode van den dag zijne wetenschappelijke meening, n.l. zijne wereldbeschouwingen dicteeren.

De onwelwillendheid bij de heerschende meeningen is het noodzakelijk kwaad bij elken vooruitgang.

Alleen op dezen grond kan eene nieuwe openbaring van den menschelijken geest zich verbreiden.

Na deze lofzang op de minderheid kan ik 't gevoegelijk wagen te spreken over een onderwerp, dat door de algemeene meening heden nog wordt verworpen: n.l. van het occultisme, of — zooals 't werd genoemd in de middeleeuwen — van de magie. In 't geheel wil ik geen moeite doen of ook slechts maar een oogenblik trachten te bewijzen, dat in de magie toch wel een kleine kern van waarheid aanwezig is, waaraan men kan gelooven en dat 't veeleer gebrek aan wetenschappelijkheid is om die kern te verwerpen. De magie moet dus voorgesteld worden als een logisch noodzakelijk gevolg uit het tegenwoordige standpunt der wetenschap. Dit standpunt is in het kort het volgende.

De moderne wetenschap stelt bij al hare onderzoekingen de alleenheerschappij van de wet der causaliteit voorop. Deze is zelfs de vooronderstelling der geheele wetenschap en volgt uit het begrip van wetenschap. Want wetenschap beoefenen beteekent: oorzaken ontdekken en gevolgen waarnemen; de bepaalde

verhouding echter van oorzaak en gevolg is datgene, wat beschouwd wordt als de wet der causaliteit. De wetenschap zou dus daarvan moeten, afzien als zij de mogelijkheid toegaf, dat deze causaliteit ergens eene leemte toonde. In al deze punten geef ik de wetenschap gelijk, doch er zijn nog andere punten, waarin omgekeerd de wetenschap overeenkomstig hare meeningen mij gelijk moet geven: n.l. dat, als er niets bovennatuurlijks is, er toch wel iets bovenzinnelijks kan bestaan. De spreuk van Pythagoras, dat de mensch de maatstaf is van alle dingen heeft de juiste aanvulling: der bestaande dingen, zooals ze zijn, der niet bestaande, zooals ze niet zijn.

Dit bovenzinnelijk gebied is zelfs, zooals de theorie der waarnemingen door onze zintuigen bewijst, van niet te bepalen uitgestrektheid. Het bovenzinnelijke alleen weerspreekt in het geheel niet de wet der causaliteit.

Als vervolgens de wetenschap geen aanspraak maakt op alwetendheid — wat de mogelijkheid zou loochenen van elken verderen vooruitgang — zoo moet zij toegeven, dat de mensch, een wezen, dat zich nauwelijks uit het dierenrijk heeft opgericht, niet alle krachten en wetten van de natuur kent.

Deze onbekende krachten ontbreken nu wel in ons subjectief beeld van de wereld, maar daarom niet objectief in het rijk der natuur; ze zijn objectief veel eerder *werkende* krachten. Zoolang de wetenschap nog niet alwetend is geworden, *moeten* daarom *noodzakelijk altijd* en *overal* verschijnselen bestaan, die de ons *bekende* wetten weerspreken, niet in overeenstemming zijn te brengen met onze kennis van de causaliteit, doch inderdaad met de ons *onbekende* wetten overeenkomen, of m.a.w. gevolgen van natuurwetten, die geen leemte vormen in de causaliteit, maar slechts in onze kennis van haar.

Zulke verschijnselen konden dan alleen ontbreken, als we reeds het toppunt hadden bereikt van ons weten. Dit is evenwel niet het geval en moeten we dus om ons heen zien naar zulke verschijnselen, die, daar ze van werkende krachten uitgaan, noodzakelijk steeds, en dus ook nu aanwezig moeten zijn.

De wetenschap kan al deze conclusies niet tegenspreken.

Welke zijn nu deze verschijnselen? Hunne kenteekenen zijn reeds aangehaald. Verworpen door de meerderheid worden ze erkend door de minderheid. Schijnbaar moeten ze in tegenspraak zijn met de natuurwetten, die bij nadere waarneming zich oplost in eene tegenspraak van eene bekende met eene onbekende wet. Daar ik zelf tot de minderheid behoor, behoef ik niet lang naar zulke verschijnselen te zoeken, daar ze ruimschoots zijn te vinden in het occultisme.

't Is nu gemakkelijk te begrijpen, dat zulke verschijnselen, die schijnbaar in tegenspraak zijn met de natuurwetten juist tot de belangrijkste behooren (daar de feiten van het occultisme volgens de heerschende theorie *niet* kunnen bestaan en dus eerst recht het onderwerp van wetenschappelijk onderzoek uitmaken) want eene reële tegenspraak van een feit kan niet voorkomen, maar wel het uitsluiten van een feit in de heerschende theorie.

Zulk een feit eischt van ons echter de theorie zoo ver uit te breiden, de wet der causaliteit zoo te volmaken, dat het verschijnsel daardoor omvat wordt.

De wetenschappelijke vooruitgang komt daardoor steeds tot stand, dat een nieuw verschijnsel ontdekt, haar strijdigheid met de bestaande theorie wordt erkend, waarna de theorie wordt uitgebreid door eene nieuwe natuurwet, die dit verschijnsel omvat.

Feiten zijn eeuwig, theorieën veranderen. 't Is daarom het toppunt van dwaasheid gene te verwerpen om de laatste te redden.

De hoofdreden, waarom de geestelijke vooruitgang zoo langzaam vordert, is de hardnekkige verwerping van nieuwe feiten door de theoretici.

Hoe moet nu de magie worden verklaard, indien zij in overeenstemming is met de vooropstelling, dat in de natuur alles is onderworpen aan natuurwetten? De verklaring kan alleen zijn, dat magie eene onbekende natuurwet is. De onbekende krachten liggen gedeeltelijk buiten, gedeeltelijk in ons. Daar er geen krachten bestaan, die niet werkzaam zijn en ook de onbekende

ondergeschikte voorwaarden hunne werking kunnen aantoonen, besluiten we, dat zulk eene magie bestaat. Er is daaronder echter geheel iets onschuldigs te verstaan, n.l. de verschijnselen, die tot stand komen door krachten, die we tot nog toe niet kennen. Er hebben altijd zulke personen bestaan, van wie zulke krachten uitgingen; ze werden heiligen, tovenaars, heksen enz. genoemd. Te zamen kunnen we hen bestempelen met den naam van magiërs; doch de bedoeling alleen, waarmede zulke krachten werden toegepast, is verschillend; de krachten zelf zijn echter dezelfde. De geheele magie, de wonderwerking, is slechts eene onbekende natuurwet, van wie ze ook uitgaat, hetzij 't zwarte of witte magie is.

In 't eerste stadium is de magie eene onbewuste toepassing van onbekende krachten; dan wordt zij tot bewuste toepassing van krachten, die nog niet zijn onderzocht, waarbij de magiër zelf een wonderdoend wezen geloofd te zijn en in het laatste stadium wordt zij bewuste toepassing van krachten, die onderzocht zijn.

Nu eerst begint hare natuurwettigheid en vormt zij een gedeelte der wetenschap en wel van de physica en psychologie. De wetenschap heeft dus de plicht de magie langzamerhand te laten verdwijnen door haar eigen gebied uit te breiden.

Gedurende de middeleeuwen werden door heiligen, tovenaars en heksen verschillende handelingen door middel van onbekende krachten volbracht, waardoor zich langzamerhand ervaringen opstapelden, terwijl de wetenschappelijke theorie nog geheel ontbrak, die door de kerk als wonderen, of als grenzenloos bijgeloof werden beschouwd. Thans, nu de navorschingen zich weder in deze richting uitstrekken, zien we reeds, dat deze middeleeuwsche handelingen gedeeltelijk met de tegenwoordige overeenkomen, die nu als hypnotisme worden beschouwd en in die mate ophoudt magie te zijn, naarmate de theorie meer erkend wordt. Faust, bij de voorstelling in Auerbach's kelder is magiër, daarentegen Hansen, die te Meiningen 't zelfde vertoonde, een man van de wetenschap.

Tot voor korten tijd heeft de wetenschap het hypnotisme en

de suggestie hardnekkig geloofhend en daardoor den vooruitgang een halve eeuw tegengehouden; thans is dit gedeelte der oude magie wetenschappelijk aangetoond. Aangezien er nu even goed als tevoren verschijnselen van onbekende oorzaken *moeten* voorkomen, is 't onze plicht nog verder om ons heen te zien, en herkennen we deze reeds gemakkelijk aan het uiterlijke kenteeken, dat tijdelijk alleen de minderheid voor hen opkomt; en aan het innerlijke, dat hun onderzoek verdere deelen der middeleeuwsche magie begrijpelijk doen schijnen.

Daar de leer van de suggestie zelve dringt tot verdere ontwikkeling juist in deze richting, is dit in zoover nu reeds het geval. 't Zou hoogst vreemd zijn, wanneer men reeds bij het begin zou stuiten op den eenigen goudkorrel van de oude magie, terwijl al het overige slechts steen zou blijken te zijn. 't Is veel waarschijnlijker, dat bij verder onderzoek nog andere deelen der magie waar zullen blijken te zijn. De leer van de suggestie zelf, is nog in 't geheel niet afgesloten, en zal nog toepassingen toestaan van zeer merkwaardigen aard.

De suggestie doorloopt het geheele gebied der magie tot de uiterste spiritistische grens, waar de hypnotiseur van het medium onzichtbaar is en deze zijne suggesties geeft door overbrenging van gedachte. „Wie dit niet begrijpt,” zegt PARACELCUS, „*aut taceat, aut discat.*” *). Maar er is nog een gebied, dat thans nog slechts wordt erkend door de minderheid, echter in de toekomst des te zekerder algemeene erkenning zal vinden, en waarin we de physische grondkracht vinden, waaruit alle verschijnselen ontspruiten. De sleutel tot de magie ligt in het dierlijk magnetisme, dat REICHENBACH later Od heeft genoemd; daarin ligt de physica der magie. Indien deze eenmaal is onderzocht geworden, zal de magie veranderd zijn in wetenschap, die alle wonderen verklaart en dus ook algemeene instemming zal vinden.

SCHOPENHAUER, die verwonderd was over de echtheid van de tafeldans, geloofde niet daarin te moeten zien eene bevesti-

*) PARACELCUS: Fiber Azoth I 523.

ging van de magische kracht van den wil. Hij geloofde aan eene directe inwerking van den wil als „Ding an sich" en verviel daardoor in de boven beschreven fout van wetenschappelijke besluiteloosheid, aangezien hij tusschen bekende natuurkrachten een metaphysisch begrip schoof en werkzaam liet zijn. De tafel zou evenwel nooit zich bewegen, wanneer de mensche-lijke hand geen bron van Od was. Deze physische zijde der zaak heeft SCHOPENHAUER over 't hoofd gezien; hij heeft den hefboom, die de bewegende kracht te voorschijn roept, n.l. den wil, met de kracht Zelf verwisseld.

Het zijn MESMER en REICHENBACH, die, zonder het zelf te weten, het begrip van magie hebben voorbereid. MESMER, heeft eenzijdig aangetoond de organische werking van het Od op het zieke organisme; REICHENBACH, de algemeene werking op het gezonde lichaam. Bij REICHENBACH treedt de physische, natuurwettige zijde van het Od duidelijk naar voren. Eigenlijk heeft hij de physica der magie geschreven en daar in de geheele magie het Od de werkende dynamide is, zal de opname der magie in de wetenschap moeten volgen op de basis van REICHENBACH. MESMER heeft daarentegen, zonder 't te willen, eerder een stoot gegeven aan het geloof aan wonderen; hij heeft in het magnetisch somnambulisme dien toestand ontdekt, waarin de mensch eerder in staat is tot magische handelingen; ja zelfs het zien op een afstand intreedt. Deze ontdekking heeft hij geheim gehouden. Toen echter PUYSEGUR uit zich zelf daarop kwam, en talrijke ervaringen werden verzameld, scheen de magie in de oude beteekenis van wonderen weder te willen herleven; de zijde der natuurgeschiedenis der verschijnselen werd op den achtergrond gedrongen, en begint 't nu eerst duidelijk te worden, dat ook het wonderlijke vermogen der somnambules aan wetten is onderworpen en berusten op de quantitatieve en qualitatieve regeling en beheersching der odische uitstroomingen.

Nogmaals scheen de menschheid op een dwaalspoor te geraken, en wel door de natuurwettige zijde der magie uit 't oog te verliezen, tengevolge van de ontdekking der suggestie.

De schijn is namelijk ontstaan, alsof het dierlijk magnetisme,

het Od, overtollig is geworden door de suggestie, en talrijke hypnotiseurs meenen inderdaad, dat MESMER door BRAID is vervangen en er dus geen magie, maar wel suggestie bestaat.

Dit zou echter zeer te betreuren zijn, want daar de suggestie feitelijk magisch werkt, zouden we, in den zin van het geloof aan wonderen, wederom voor de oude magie staan inplaats van voor de wetenschappelijke magie met het Od als physische basis. Als medische suggesties reeds zoodanig konden werken, d. w. z. in een vreemd organisme veranderingen konden te weeg brengen, zoo ware eene dusdanige directe inwerking van den geest op een vreemd lichaam de echte magie, en de wet der causaliteit had een leemte. Dit is echter niet 't geval. De suggestie van den een op den ander blijft onuitgevoerd, in de eerste plaats wordt ze door diegene, die de suggestie ontvangt, omgezet in autosuggestie. Opdat dit plaats zal hebben, wordt diegene, wien de suggestie zal worden gegeven, tevoren in een kunstmatigen slaap gebracht door psychisch geweld; dan neemt hij de suggestie van een vreemde aan, d. w. z. verandert haar in autosuggestie, die thans in zijne hersenen daarom reeds de overhand heeft, omdat zij als alleenstaande voorstelling daarin opgesloten ligt. Zulk eene hersenvoorstelling kan nu echter als zoodanig weder niets uitwerken. Opdat nu deze voorstelling zich in het zieke gedeelte van het lichaam organisch realiseert, is er eene kracht noodig, die van uit de hersenen daarheen wordt geleid, en wel zulk een kracht, die in staat is tot organische uitwerkingen. Deze tusschenprocessen zijn daartoe alleen in staat, en kan een suggestie zich in een vreemd organisme op deze manier realiseeren. Geenszins realiseert een autosuggestie echter of zelfs een suggestie door vreemden zich zelf, maar is de suggestie altijd de hefboom slechts, die door de eigenlijk werkende kracht in werking komt.

Wat is nu echter deze eigenlijk werkende kracht? Aan hare uitwerking kunnen we haar slechts beoordeelen. Zij is tot 't zelfde in staat als het dierlijk magnetisme, zij verhoogt de levenskracht, herstelt organische gebreken, kortom, zij organiseert. Wanneer MESMER had gezegd, dat het dierlijk magnetisme

identiek was met de levenskracht en natuurlijke geneeskracht was, dan zouden we vervolgens zeggen: dat de kracht, die in staat is een suggestie zich organisch te doen realiseeren, identiek is met het dierlijk magnetisme. Bij het magnetiseeren wordt zij aan het lichaam van den magnetiseur onttrokken, bij de suggestie van het lichaam van den patient zelf. Daaruit volgt, dat eene suggestie zich door eene auto-magnetische handeling van den persoon, die de suggestie ontvangt, laat vervangen. MESMER is dus niet door BRAID vervangen, en is ook door de leer der suggestie het dierlijk magnetisme niet op zijde gezet, maar juist bewezen.

Sinds honderd jaar strijdt de geneeskunde tegen de leer van MESMER, en zegt nu, dat het dierlijk magnetisme verkeerd begrepen hypnotisme is, dat geheel door de suggestie verklaard wordt; maar een suggestie kan zich zelf realiseeren, of dit doen door een bemiddelende kracht. In 't eerste geval verwisselt de geneeskunde den hefboom met de kracht en vervalt in te hoogen graad tot geloof aan magie, dan dat ik haar kan volgen, en wel in de beteekenis van wonder; in het laatste geval daarentegen blijft aan de geneeskunde, die de levenskracht verwerpt, alleen over te verwijzen naar de electrische stroomen, die het lichaam doorloopen en in deze de bemiddelende kracht te zoeken voor de realiseering van de suggesties. De oorzaak der verklaring blijft echter verre van het onderwerp zelf. Een electriciteit, die de meest verschillende organische veranderingen bewerkt, die juist noodzakelijk zijn, en nog wel op bevel en vervolgens een kunstmatig stigma te voorschijn roept, of andere wederwaardige psychische verschijnselen, die zich door de suggestie laten ten uitvoer brengen, moet waarlijk toch een dolle electriciteit zijn.

De suggestie op zich zelf is dus in 't geheel geen kracht, maar alleen de psychische hefboom tot het in werking brengen eener dierlijk magnetische Odstroom, die, door den onbewusten wil wordt geleid in het normale en gezonde leven, en bij de suggestie door den bewusten wil. In het normale leven bezorgt ze onwillekeurig de geheele oekonomie van het leven, bij de

suggestie echter een hem opgedrongen alleenstaande werking van organische of psychische soort.

Door onbekende krachten komt dus de magie tot stand, en eerst de willekeurige en bewuste toepassing dezer krachten vormt de eigenlijke magie.

De uitwerking eener suggestie kan in zoover dus als magie beschouwd worden, maar deze is dan slechts onbekende natuurwet, physica en psychologie en hier heerscht evenals overal de wet van causaliteit.

In de organische realiseering eener suggestie ligt geen wonder, daar zij tot stand komt door hetzelfde proces, dat ook anders dikwijls spontaan en willekeurig voorkomt, gedeeltelijk in andere medische behandelingswijzen.

Indien in de godsdienstige exaltatie zich een stigma vormt, bij zwangeren door plotselingen schrik het zien op een afstand (het vèr-zien) intreedt, of als een lamme plotseling zijn beenen weer kan gebruiken wanneer hij aan een dreigend gevaar wil ontkomen, vervolgens bij de nieuwere medische behandeling, bij Dr. PICTETS koude therapie het organisme aan een koude van 70° wordt blootgesteld en de terugstuwende levenskracht plotseling weder tot het geheele lichaam zich verbreidt, dan wordt in al deze gevallen een Odstroom van bijzondere kracht opgewekt, die geleid wordt naar de overeenkomende plaats en zich daar vestigt met haar organiseerend vermogen; dit heeft eveneens plaats met de suggestie.

Eigenlijk kan op het gebied der magie niets nieuws ontdekt worden, daar de onbekende krachten geen sluimerende zijn, want de kunst kan alleen krachten gebruiken, die in de natuur aanwezig zijn, maar evenzeer kunnen ze in de kunst alleen werken onder gelijke voorwaarden als in de natuur.

KAPP heeft in zijn „Philosophie der Technik” prachtig aangetoond, dat onze werktuigen slechts onbewuste copieën zijn van organismen of hunne onderdeelen, b.v. de camera obscura, eene copie van ons oog. Deze „orgaanprojectie”, zooals hij haar noemt, is zoowel filosofisch als natuurwetenschappelijk van gelijke waarde. Uit de orgaanprojectie moeten we philo-

sofisch afleiden, dat de ziel niet alleen de werking van het denken, maar ook die der organiseering bezit. De hersenen zijn het door haar gebouwde werktuig ter oriëntering in de wereld, het geheele lichaam haar werktuig voor het aardsche leven. Hiermede staan we voor de monistische leer der ziel. Daarentegen geeft de orgaanprojectie den technicus den weg aan uit natuurwetenschappelijk oogpunt, hoe hij nieuwe vraagstukken kan vinden, en tegelijkertijd de wijze hoe ze zijn op te lossen, n.l. door natuurnabootsing.

Indien onze technici eens filosofisch opgeleid zullen worden, dan zullen uitvinders niet meer bij toeval uitvinders zijn, maar met helder bewustzijn zich zelf opgaven stellen, waarvan ze het natuurlijk voorbeeld zien en meer zullen ze dan moeten navorschen, op welke wijze de natuur het vraagstuk oplost. De filosofische technicus zal zijn tijd niet langer verknoeien, door zonder nadenken de luchtvaart te beproeven, maar zich afvragen, hoe de natuur het vraagstuk van de vleugels der insecten en vogels heeft opgelost, en daarom aan den menschelijken geest het ontwerp van de orgaanprojectie van den vleugel vragen.

Indien nu de magie niets anders is dan een onbekende natuurwet, zoo krijgt de orgaanprojectie een geheel onverwachte verrijking en zullen we met aprioristische zekerheid kunnen zeggen, dat de orgaanprojectie uitgebreid kan worden tot de magische werkingen van 's menschen ziel. Hiermede is voor uitvinders een arbeidsveld voor eeuwen geopend.

Laat ons nu eens veronderstellen, dat een technicus tegelijkertijd occultist was, en uit het werk „Phantasm of the living” de stellige overtuiging had verkregen, dat de magische werking op afstanden der ziel een relatief verschijnsel is, dat dikwijls voorkomt, dan zou deze technicus bij zich zelf zeggen, dat de geheele magie slechts een onbekende natuurwet is, en was hij dadelijk geplaatst voor het vraagstuk van de telegrafie zonder draad. Evenzeer had hij reeds dan steunpunten tot oplossing van het vraagstuk.

Geleid door bovenstaande feiten, zou hij tot zich zelf zeggen, dat telepathie een psychische sympathie onderstelt tusschen

afzender en ontvanger, 't welk in de werktuigkunde zou luiden: gelijke spanning van gescheiden toestellen.

Deze technicus had dus al lang met bewustzijn de orgaanprojectie der telepathie gezocht en gevonden, daarentegen liet de onbewuste orgaanprojectie veel langer op zich wachten, n.l. de thans overal toegepaste telegrafie zonder draad.

De techniek kan dus nieuwe vraagstukken verkrijgen door middel van het occultisme, welke behooren tot het gebied der magie, en uit de technische orgaanprojectie zal omgekeerd de occultist leeren, dat deze magie een onbekende natuurkracht is, en op welke manier de magische werking zich natuurlijk laat verklaren. Omdat ze elkaar niet begrijpen, bestrijden beide partijen elkaar, doch wanneer ze harmonieerden, zou eene verbazende vooruitgang het resultaat er van zijn.

Laten we vervolgens veronderstellen, dat genoemd technicus thuis was in de tooverij, hekserij, geschiedenis van heiligen, dat hij nachtwandelaars, kunstmatige en natuurlijke somnambules had waargenomen, met mediums had proeven genomen en overtuigd was, dat al deze verschijnselen feiten zijn, waar niet over valt te twisten; dan zou hij tengevolge van zijne vaste overtuiging, dat alle magie slechts onbekende werking van onbekende krachten is, voor een massa nieuwe vraagstukken staan. Nemen we aan, dat hij wist, dat de levitatie, de opheffing van den grond tegen de wet der zwaartekracht in, wat voorkomt bij de indische fakirs en bij JOZEF VAN COPERTINO documentarisch is vastgesteld, (eveneens bij de bezetenen in de middeleeuwen) feiten zijn en dat hij had gezien, wat een dozijn engelsche geleerden hebben gezien, n.l. dat het medium D. D. HOME uit een venster 80 voet boven den beganen grond zweefde en weder het andere venster binnenkwam, dan zou deze technicus er nader bij zijn dan NEWTON om de vraag naar het wezen der gravitatie te beantwoorden. Omdat hij bij zich zelf *moest* zeggen, dat de zwaarte eene *veranderlijke* eigenschap der dingen is, zou hij volgens zijne opleiding voor ontdekkingen staan, die eene omwenteling zouden teweeg brengen, daar de afstand groot is van het inzicht in de veranderlijkheid tot de toepassing ervan.

De orgaanprojectie is tegelijkertijd ook projectie der functies. Niet alleen de zuivere mechanische en physiologische werkingen van het organisme, waartoe KAPP zich heeft beperkt, zijn projectiewaardig, maar ook de projectie van occulte werkingen moet mogelijk zijn, daar ook hier de origineele werking, vermenigvuldigd zijnde, een natuurwettig voorval is. Als magisch wonder kan ze beschouwd worden, zoolang het proces ons niet duidelijk is.

Wanneer het denkende principe in ons identiek is met het organiseerende, indien de wil, die zich bedient van mijn hand, identiek met den wil is, die deze hand heeft gevormd, dan moet iedere uitvinding min of meer duidelijk een orgaanprojectie zijn, en wel des te duidelijker, naarmate de uitvinding volmaakter is.

Dat de uitvinder het organisch voorbeeld niet kende, is tot nu toe regel geweest, en had de nabootsing onbewust plaats, maar de ware aera der uitvindingen zal eerst dan aanbreken, wanneer het bewustzijn zich meester maakt van het projectie-orgaan. Dat het organisch voorbeeld op aarde in 't geheel niet aanwezig is, is ook denkbaar, maar dan is 't toch te begrijpen, dat het onder andere levensomstandigheden op de overige planeten kan voorkomen, b.v. de bewoners der sterren een telescopisch oog kunnen hebben, of een waarnemingsorgaan, dat werkt evenals een toestel voor de spectraalanalyse.

Evenzeer konden echter hier of daar onze occulte werkingen technisch geprojecteerd zijn, terwijl bij ons de projectie nog niet is gevonden.

't Is te begrijpen, dat de natuurwetenschap en de techniek zich bezighouden met de waarneming en toepassing der ruwere, voor ons oog open liggende natuurkrachten en daarentegen de fijnere agenties hunne waarneming ontgaan of dat het gebruik er van eerst later komt.

Thans is de electriciteit aan de beurt en haar toepassing bij de telegrafie is een orgaanprojectie; de atlantische kabel met haar omhulsel gelijkt zelfs zeer veel op de menschelijke zenuw, beide hebben dezelfde dwarsdoorsnede!

Het Od, wier werkingen, voor zoover ze voorkomen in een niet begrepen practijk, worden beschouwd als magisch en met de theorie er bij als natuurwetenschappelijk, zal de volgende eeuw aan de beurt zijn.

Een somnambule b.v. voelt de odische gesteldheid van een door haar aangeraakte zieke, en stelt de diagnose niet reflectief maar sensitief. De geneesheeren noemen dit bedrog, de natuuronderzoeker MARTIN ZIEGLER genaamd, is echter verstandiger, hij houdt zich bezig met het vraagstuk van een toestel, waardoor hij met de odische diagnose het zieke ganglion wil aantoonen. Een meer volmaakt toestel van dit soort zal de projectie zijn van eene occulte werking, en ik twijfel niet, of we zullen langs dezen weg nog tot eene odische diagnose komen als tegenhanger van de odische therapie, die we reeds bezitten in het dierlijk magnetisme.

De magnetiseur der toekomst zal echter eveneens vervangen worden door een toestel en de magnetische werking, technisch worden geprojecteerd. Op deze wijze zal elke menschelijke werking, de mechanische, physiologische, zoowel als de occulte mettertijd haar technische afbeelding vinden. Eveneens kan 't den technici een stap vooruit zijn en een werking aantoonen, die de mensch niet bezit. In alle gevallen zullen we ook dan te overwegen hebben, of misschien toch door de technisch gegeven voorwaarde in 't psychische te laten overbrengen, en een nog onbekend occult vermogen van den mensch op deze wijze kan worden ontdekt.

Juist de natuurvorschers die het occult vermogen van den mensch in twijfel trekken, zijn daartoe aangewezen, omdat ze de technische copie leveren om in hunne toekomstige ontdekkingen en uitvindingen den laatsten twijfel daaromtrent weg te nemen.

In plaats van steeds oneenig te zijn, moesten natuurvorschers en occultisten zich vereenigen. De natuurvorschers moet occulte werkingen in het technische overbrengen, daarentegen de occultist technische in het psychische.

Omdat er in de natuur onbekende krachten, door de ziel

reeds gebruikt, aanwezig zijn, is de technische copie mogelijk. Denkbaar is echter de occulte copie van een technisch voorbeeld, daar ons eigen bewustzijn slechts een deel omvat van ons vermogen, zoodat er dus ook nog wat anders aanwezig is, dat zich misschien uit, als we de technische beginsvoorwaarden nabootsen.

De physioloog had reeds lang de uitvinder van den telegraaf, het organisch model kunnen geven, n.l. de menschelijke zenuw, en 't was onnoodig geweest af te wachten totdat deze uitvinding uit de immanente ontwikkeling der physica voortsproot.

Eveneens had de psycholoog reeds lang den uitvinder van den phonograaf het organisch voorbeeld kunnen geven, n.l. de hersenen van den mensch; daarentegen had de occultist den uitvinder van de telegraaf zonder draad reeds lang naar de telepathie kunnen verwijzen.

Indien omgekeerd de bioloog nu vraagt, in welke richting het verschil der menschelijke zintuigen zal vooruit gaan, dan kan de natuurvorscher op technische vooruitgang wijzen en onder aanwijzing van toestellen besluiten tot toekomstige wezens, die gelijk den spectroscop, de scheikundige bestanddeelen der dingen geïsoleerd voelen, wat reeds voorkomt in somnambule toestanden, die telescopisch of microscopisch zien, enz.

De orgaanprojectie strekt zich ook uit over het magisch vermogen van den mensch, daar ook dit onderworpen is aan de wet van causaliteit, de ontkenning van zijn bestaan, die het occultisme nog overal ondervindt, is wel is waar een teeken, dat we van zulke projecties nog ver verwijderd zijn. Gelukkig laat zich de overtuiging, dat de mensch magische krachten bezit, ook op een andere wijze dan die der technische projectie verkrijgen. Zelfs zonder eenig natuurwetenschappelijk inzicht kunnen we magische werkingen willekeurig in hun proces herhalen, zoodra we den psychischen hefboom kennen, waardoor occulte krachten hunne werking toonen.

Bij de natuurlijke voorbeelden, waar de magische werking onwillekeurig plaats vindt, bestaat deze aantoonende hefboom-inrichting steeds in de auto-suggestie, en eene intensieve voor-

stelling, die 't geheele bewustzijn van den ontvanger vervult, zijn innerlijk in beroering brengt en tot wier realiseering de organische en psychische krachten van den mensch worden opgewekt met inbegrip der magische. Een hevige schrik kan op die wijze den stommen de spraak terug geven, een innige godsdienstige inkeering het stigma opwekken, en de innige overtuiging om te Lourdes te worden genezen, de werkelijke genezing doen verkrijgen.

Evenzeer kan het innig verlangen eener stervende moeder naar haar verwijderd kind telepathie opwekken en het in den slaap mede overgenomen verdriet om een verloren voorwerp kan in ons een ver zien opwekken, ja zelfs 't ons somnambule doen zoeken en vinden.

Ook zonder inzicht in het natuurwettig proces kunnen we zulke magische werkingen willekeurig opwekken, wanneer we de hefboom in beweging brengen. Blijkt deze hefboom in de natuurlijke voorbeelden een auto-suggestie te zijn, dan is 't een kunst om het zelfde verschijnsel door suggesties van den een op den ander te verkrijgen. De medische suggestie van den hypnotiseur is een speciaal geval dezer kunst in organische richting. Van gelijke waarde zijn beide verschijnselen in de monistische ziele-leer en even zeker als de medische suggestie een feit is, moeten ook alle overige magische werkingen kunstmatig worden opgewekt, want beide behooren tot dezelfde ziel. De eigenlijke orgaan- en werkingsprojectie is de technische en deze moet zich tot den geheelen mensch, dus ook tot den magischen mensch uitstrekken, als de magie, wat begrijpelijk, een onbekende natuurwet is. Het parallelisme tusschen natuur en technische reeks zal wel is waar nooit volmaakt worden, daar de ontwikkeling van beide dikwijls wordt bepaald door uiterlijke factoren en toeval. De organische ontwikkeling voegt zich overal naar de verschillende en veranderlijke voorwaarden van bestaan, de ontwikkeling der techniek echter naar de verschillende behoeften der menschheid en de bestaande middelen ter hunner bevrediging.

We zouden 't volmaakte parallelisme der beide reeksen

kennen, als we de geheele natuur konden overzien, terwijl op andere levenstooneelen of overblijvende schakels der aardse organische reeks technisch, of die van onze technische reeks, organisch zijn aangevuld.

Indien we de plaatselijke en tijdelijke afgelegen schakels der ontwikkeling van beide reeksen konden overzien, zouden ze zich dekken en hare leemten wederzijds aanvullen. Dit parallelisme is niet alleen eene hypothese, maar een noodzakelijk gevolg uit de monistische wereldbeschouwing, waarin ook de ziele-leer alleen monistisch kan zijn. Het tegenwoordige ongeloof aan magie is toe te schrijven aan het nauwelijks begonnen zijn van het ontdekken harer technische projectie, zoodat het parallelisme voor ons nog is verborgen. Hoe meer 't zich echter volmaakt, des te meer zal blijken, dat de magie slechts een onbekende natuurwet is.

In hoe ver het vindingrijke genie van Edison daardoor wordt gesteund, dat, zooals iedereen weet, hij occultist is, weet ik niet. Maar uit de zekerheid, dat de orgaanprojectie zich uitstrekt over de geheele menschheid, met inbegrip zijner magische werkingen, moest noodzakelijk volgen, dat onder overigens gelijke omstandigheden van hen, diegene de grootste uitvinder moet zijn, die de diepste menschenkennis bezit, dus de occultist.

Technici, — physiologen, — anatomen, — psychologen en occultisten, zij allen moeten elkaar aanvullen.

't Is de occultist, door wien de technicus de vraagstukken der toekomst zal ontvangen, en die den blinden vinder in de techniek kan veranderen in een zielsbewusten uitvinder; maar 't is de technicus, die aan den occultist de natuurwetenschappelijke oplossing der magische werkingen geeft. Elkaar aan te vallen, elkaar te bestrijden, is een verkeerde toestand. Want niet alleen houden over 't algemeen de tegenstanders van het occultisme de ontwikkeling der wetenschap tegen, maar benadeelen zich zelf, daar ze aan de natuurvorschaving het voorbeeld onthouden voor de orgaanprojectie, terwijl projecteeren toch hun doel is of moest zijn.

De vooruitgang, die slechts kan bevorderd worden door eene snelle ontwikkeling der natuurwetenschappen, houden ze tegen, en evenzeer de cultuur, doordat ze de waarde van den mensch verkleinen, die eerst uit zijn magisch vermogen geheel wordt gekend.

De tegenstanders van het occultisme werken dus in dubbele richting de opheldering van het duistere en onbekende tegen.

